

The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

The Sound of Silence? The Controversy Over Listening to Music

Rabbi Shmuel Maybruch
טו' אדר א' תשע"ד • February 16, 2014

א. דברי הראשונים

1) תלמוד בבלי מסכת גיטין דף ז עמוד א

שלחו ליה למר עוקבא: זמרא מנא לן דאסיר? שרטט וכתב להו (הושע ט') אל תשמח ישראל אל גיל בעמים. ולישלח להו מהכא (ישעיהו כ"ד) בשיר לא ישתו יין ימר שכר לשותיו! אי מההוא, ה"א ה"מ זמרא דמנא, אבל דפומא שרי, קמ"ל.

2) רש"י שם

זמרא - לשורר בבית המשתאות.

3) תוספות שם ד"ה זמרא

פי' בקונטרס לשורר בבית המשתאות... וראוי להחמיר בכיוצא דההוא בירושלמי דהוה קאים ודמיך בזמרא שמתענג ביותר. ושיר של מצוה שרי כגון בשעת חופה שעושיין לשמח חתן וכלה.

4) רמב"ם הלכות תעניות פרק ה הלכה יד

וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר וכל משמיעי קול של שיר אסור לשמוח בהן ואסור לשמען מפני החורבן, ואפילו שירה בפה על היין אסורה שנאמר בשיר לא ישתו יין, וכבר נהגו כל ישראל לומר דברי תושבחות או שיר של הודאות לאל וכיוצא בהן על היין.

5) רי"ף מסכת ברכות דף כא עמוד ב בדפי הרי"ף

פי' גאון הא דאמרינן זמרא בפומא אסיר הני מילי כגון נגינות של אהבת אדם לחברו ולשבח יפה ביפיו... אבל דברי שירות ותושבחות וזכרון חסדיו של הקב"ה אין אדם מישראל נמנע מזאת, ומנהג כל ישראל לאמרן בבתי חתנים ובבתי משתאות בקול נגינות ובקול שמחה ולא ראינו מי שמוחה בזאת.

ב. מחלוקת המחבר והרמ"א

6) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקס סעיף ג

וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר וכל משמיעי קול של שיר לשמח בהם ואסור לשומעם מפני החורבן; ואפילו שיר בפה על היין, אסורה שנאמר: בשיר לא ישתו יין (ישעיהו כד, ט) וכבר נהגו כל ישראל לומר דברי תושבחות או שיר של הודאות וזכרון חסדי הקדוש ברוך הוא, על היין.

7) רמ"א שולחן ערוך אורח חיים סימן תקס סעיף ג

הגה: ויש אומרים דוקא מי שרגיל בהם, כגון המלכים שעומדים ושוכבים בכלי שיר או בבית המשתה (טור).
הגה: וכן לצורך מצוה, כגון, בבית חתן וכלה, הכל שרי (תוספות וסמ"ג והגהות מיימוני).

ג. חידושי הגר"מ פיינשטיין

8) שו"ת אגרות משה חלק אר"ח א' סימן קסו

היוצא מזה דבפומא אין לאסור שלא בבית משתה ולמי שאינו רגיל משום דכמעט כל הראשונים

מתירין...ובזמרא דמנא אסור בכל מקום שכן סובר הרמב"ם והמחבר...
...ואם הוא לדבר מצוה משמע מתוס' ומרמ"א שמותר אף שאינו לשמחת חתן וכלה דהא נקטו כגון בבית
חתן וכלה הכל שרי משמע דחתן וכלה שנקטו הוא רק לציוור וה"ה לכל דבר מצוה.

9) שו"ת אגרות משה חלק יו"ד ב סימן קלז

ברבים שהוא לשמחה יתירא מסתבר שאף לרמ"א סימן תק"ס סעיף ג' שמיקל למי שאינו רגיל כשאינו בבית
המשתה נראה שיאסור בקבוץ רבים שהוא לכוונת שמחה יתירא גם בכל השנה.

ד. יישוב המנהג בזה"ץ

10) תשובות הגאונים - הרכבי סימן ס

והא דשלחו ליה למר עוקבא זמרא מנא לן דאסיר וכו'. הכין חזינא כי מנהג כל ישראל בבתי משתאות סתם
וכל שכן בית חתן וכלה שמשמחין בקולות שלשמחה ואומ' דברי שירות ותושבחות לפני הקב"ה וזוכרין
אותותיו וחסדיו עם ישראל מקדם וקיווי גלוי מלכותו והבטחותיו הטובים ובשורות נחמות שבישרו הנביאים
את ישראל ופיוטין הרבה על אילו הדברים וכיוצא בהן בקול נגינות ובבתי חתנים וכלות שמחות וזכר חופות
וברכות להצליחם ולהכשירם ואין אדם בעולם מישראל נמנע מכל אלה. אבל זמרא דאסור מר עוקבא דברים
שאינן כסדר הזה אלא נגינות שלאהבת אדם לחברו ולשבח יפה ביפיו ולקלס גבור בגבורתו וכיוצא בזאת
כגון שלישמעאלים הללו שנקראין אשעאר אלגזל לא מיבעיא במנא דאסיר אלא אפילו בפומא בלחוד אסיר.

11) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מח עמוד א

אמר רב הונא: זמרא דנגדי ודבקר - שרי, דגרדאי - אסיר.

12) תלמוד בבלי מסכת שבת דף ל עמוד ב

ושבחתני אני את השמחה - שמחה של מצוה, ולשמחה מה זה עשה - זו שמחה שאינה של מצוה. ללמדך
שאינן שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך
שיחה ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן
המנגן ותהי עליו יד ה'. אמר רב יהודה: וכן לדבר הלכה. אמר רבא: וכן לחלום טוב.

13) מלכים ב פרק ג

(יד) וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע חַיִּיה' צָבָאוֹת אֲשֶׁר עִמָּדַתִּי לְפָנָיו כִּי לֹאִי פָּנֵי יְהוֹשֻׁפָט מְלֶכְךָ־יְהוּדָה אֲנִי נִשְׂא אִם־אֲבִיט
אֵלָיךְ וְאִם־אֲרָאָךְ: (טו) וְעַתָּה קַח־לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנֶגֶן הַמְנַגֵּן וְתָהִי עָלָיו יְדִיה':

ה. אי פאד וכדומה

14) שו"ת חלקת יעקב או"ח סימן סד אות ב

מי יתן והי' אשר יתכשר דרא להיזהר מבילתי שמוע זמרת הרדיו, אבל לדאבונינו העולם אינם נזהרים כלל
בזה ורק חסידים ואנשי מעשה...ויש עוד סברא גדולה להתיר כיון דבשעת הגזירה לאסור הזמרא מטעם
אבלות לא היה עדיין הרדיו לא חל הגזירה על הרדיו...ואין זה דומה למין כלי זמר שיתחדש אע"פ שלא הי'
בשעת הגזירה דודאי אסור משום דהגזירה היתה כל מיני כלי זמר, והסברא נותנת דאף כ"ז שיתחדשו בכלל,

אבל הרדיו שאין רואים כלל המנגן ובא ממרחק רב עפ"י חדשות הטבע מיקרי פנים חדשות ואינו בכלל הגזירה, ואף שהיא רק סברא בעלמא ומי שירצה יכול לדחותה מ"מ סניף יש.

15) שו"ת אגרות משה חלק או"ח א' סימן קסו

וע"י הרדיא אם נשמע זמרא דפומא מותר ואם בכלי זמר אסור.

ו. ימי הספירה ובין המצרים

16) שולחן ערוך אורח חיים סימן תצג סעיף א

נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא...הגה: מיהו מל"ג בעומר ואילך הכל שרי.

17) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקנא סעיף ב

הגה: ונוהגין להחמיר שאין נושאים מ"ז בתמוז ואילך, עד אחר ט' באב.

18) מגן אברהם סימן תצג ס"ק א

ונ"ל דמותר לעשות באותו פעם סעודת אירוסין...אבל לעשות ריקודין ומחולות של רשות נהגו לאסור.

19) מגן אברהם אורח חיים סימן תקנא ס"ק י

ונ"ל דאסור לעשו' ריקודין ומחולות מ"ז בתמוז ואילך:

20) פרי מגדים אשל אברהם אורח חיים סימן תקנא ס"ק י

וישראל שפרנסו כלי זמר אצל אינו ישראל בבית המשתה, יראה כדי פרנסתו שרי...

21) שו"ת אגרות משה חלק או"ח א' סימן קסו

ובימי ספירה יש לאסור בזמרא דמנא אף להמתירין.

22) שו"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן לג

ולדעתי מכיון שבבין המצרים אסור גם בריקודין ומחולות...א"כ אסור אפי' אם השירה והזימרה היא ממה שהקליטו משירה וזימרה דפה, וה"ה גם בימי ספה"ע, וכך נוהגין.